

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit	: 11 november 2019
Onderwerp	: Wet natuurbescherming – 2019-007033- gemeente Apeldoorn
Activiteit	: Planmatig onderhoud met energetische upgrade aan Paalbergweg 43, 45, 55, 57, 59 en 61, 7351 AE te Hoenderloo.
Verlenen/weigeren	: verlenen ontheffing
Aanvrager	: Veluwonen
Zaaknummer	: 2019-007033

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Veluwonen, Struijvenburchstraat 20, 6961 DR te Eerbeek, hierna te noemen de aanvrager, van om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 29 mei 2019 ontvingen wij een aanvraag van Veluwonen voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.5 lid 2 en lid 4 voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en het opzettelijk verstoren van vleermuizen.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van de in de wet genoemde belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 29 augustus hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per e-mail van 6 augustus 2019 hebben verzocht. Op .. september hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij telefonisch op 29 augustus 2019 hebben verzocht.

Er heeft een toets plaatsgevonden naar de effecten van het project/de werkzaamheden op het Natura 2000-gebied. Er is aangegeven dat er geen negatieve effecten zijn. De initiatiefnemer vraagt geen vergunning aan. Wij maken u attent op de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 dat voor een toename van stikstofdepositie, hoe klein ook, een vergunningplicht geldt. Wij adviseren u met inachtneming van de uitspraak opnieuw naar de stikstofdepositie van uw project te kijken.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Wij hebben binnen deze termijn geen zienswijzen ontvangen.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.8 lid 1 en lid 5 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Veluwonen, Struijvenburchstraat 20, 6961 DR te Eerbeek;

voor de soort, verbodsbepalingen en wettelijke belang zoals weergegeven in tabel 1

Tabel 1 Soort(en), verbod(en) en belang(en)

Soort	Verbod	Belang
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Artikel 3.5 lid 2	Het opzettelijk verstoren
	Artikel 3.5 lid 4	Het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen

Belang:

A: Artikel 3.8 lid 5b onder 3 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor Paalbergweg 43, 45, 55, 57, 59, 61 te Hoenderloo zoals aangegeven in figuur 1 van bijlage 1.
2. De geldigheidsduur van de ontheffing eindigt op 31-12-2021.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soort, verboden en belang zoals weergegeven in tabel 1.
4. De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-007033.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.

7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-007033.
9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is verleend moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-007033.
10. De voorgenomen werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van vleermuizen.
11. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is verleend, dient door de ontheffinghouder een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding te worden verstrekt aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2019-007033. In de opdrachtbevestiging dient een omschrijving van de ecologische begeleiding, de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te worden vermeld.
12. De ecologisch deskundige houdt tijdens het aanbrengen van de mitigerende maatregelen en de ecologische begeleiding alle bevindingen bij in een logboek. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Het logboek moet altijd beschikbaar zijn op de projectlocatie.
13. Het logboek dient door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de ecologische begeleiding/werkzaamheden aan de provincie Gelderland te worden verstrekt via post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2019-007033.

Soortspecifieke voorschriften

14. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd in tabel 2 en die zijn opgenomen in bijlage 2 van deze ontheffing dienen te worden uitgevoerd.
15. De deskundige zoals genoemd in voorschrift 10 begeleidt in elke geval het plaatsen of aanbrengen van mitigerende maatregelen en het ongeschikt maken van verblijfplaatsen.

---

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

16. De te renoveren woningen dienen voorafgaand aan de werkzaamheden voor vleermuizen ongeschikt gemaakt te worden. Alle potentiële invliegopeningen dienen ongeschikt gemaakt te worden met exclusion-flaps, ten minste 3 dagen voorafgaand aan de werkzaamheden en als de avondtemperatuur minimaal 10°C is. Het ongeschikt maken dient te gebeuren in het actieve seizoen van vleermuizen, globaal lopend van 1 april tot 1 november, maar altijd buiten de kraamperiode (15 mei tot 15 juli). Na het ongeschikt maken dient met een vleermuisonderzoek in de avond nogmaals gecontroleerd te worden of de vleermuizen echt vertrokken zijn.
17. Omdat alle projectwoningen die gerenoveerd worden potentieel geschikt zijn voor overwinterende vleermuizen, mogen de renovatiewerkzaamheden niet uitgevoerd worden in de overwinteringsperiode van vleermuizen, globaal lopend van 1 november tot 1 april. Indien het niet mogelijk is de werkzaamheden buiten de overwinteringsperiode uit te voeren, dienen de projectwoningen met potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen vooraf in het paarseizoen, globaal lopend van 15 augustus tot 1 november, ongeschikt gemaakt te worden.
18. Aanvullend en voorafgaand op het ongeschikt maken doormiddel van exclusion-flaps mag het aan de binnenkant verlichten van de spouw als methode om ongeschikt te maken, bij wijze van experiment worden toegepast. Zekerheidshalve moet de methode zoals beschreven in voorschrift 16 aansluitend worden toegepast. De resultaten van de methode met verlichting worden gemonitord en in een memo verstuurd aan post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2019-007033.
19. Indien tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen, dient het werk ter plaatste stopgezet te worden totdat de vleermuizen uit zichzelf vertrokken zijn. Een deskundige op het gebied van vleermuizen dient hierbij geraadpleegd te worden.
20. De tijdelijk aangebrachte vleermuis kasten dienen te blijven hangen tot de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiode. Daarnaast mogen de tijdelijke vleermuis kasten pas verwijderd worden op het moment dat deze niet in gebruik zijn door vleermuizen en buiten de meest kwetsbare periodes zijnde de kraamperiode (half mei tot half juli) en de winterperiode (1 november tot 1 april). De kasten mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Project

In de aanvraag beschreven project

Veluwonen is voornemens aan de Paalbergweg in Hoenderloo voor een aantal woningen (complex1504) in 2020 groot onderhoud met een energetische upgrade te realiseren.

De werkzaamheden bestaan uit:

- Vervangen dak door geïsoleerde dakplaten
- Isoleren gevels (opbouw)
- Repareren gevels
- Kozijnen vervangen
- Vloerisolatie

De werkzaamheden staan gepland voor begin januari – eind maart 2020.

Onderzoek

In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven op pagina's 22 t/m 35 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage "Activiteitenplan Hoenderloo complex 1504" (Loopplan, 2019). Het nader onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen heeft plaatsgevonden in 2017 en 2018 op basis van het Vleermuisprotocol 2017 en de kennisdocumenten van BIJ12.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Tijdens de onderzoeken zijn aangetroffen:

- 2 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Niet aangetroffen zijn:

- Kraam- of massawinterverblijfplaatsen, andere vleermuissoorten, reptielen, amfibieën, overige zoogdieren, beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelden.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Door de renovatiewerkzaamheden worden:

- 2 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis beschadigd en vernield, vleermuizen verstoord.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

Omdat er buiten het broedseizoen wordt gewerkt, wordt doden, verwonden of verstoren van broedende vogels voorkomen.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet voldoende in deze aanvraag zijn opgenomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis te beperken worden maatregelen voorgesteld. De mitigerende maatregelen zijn beschreven op pagina's 7, 8 en bijlage 8 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage "Activiteitenplan Hoenderloo complex 1504" (Loopplan, 2019). In figuur 1 en 2 van bijlage 2 van deze ontheffing zijn de locaties van de voorzieningen opgenomen.

Beoordeling

Beoordeling ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen

Wij hebben het ecologisch onderzoek beoordeeld. Voor het vleermuizenonderzoek werd geconstateerd dat één avondronde in de kraamperiode te laat was gestart. Bij navraag hierover (email 6 augustus) bleek dit een administratieve fout te betreffen en was dit onderzoek feitelijk 1 uur eerder gestart. Voor wat betreft het huismus- en gierzwaluwonderzoek constateren wij dat deze grotendeels conform de kennisdocumenten zijn uitgevoerd. Wij oordelen dat het onderzoek op de juiste wijze is uitgevoerd en compleet is.

Er heeft op 6 en 29 augustus telefonisch overleg plaatsgevonden met de ecologisch adviseur; waarbij de methode voor het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen is besproken en de permanente maatwerkvoorzieningen op punten zijn aangepast. Dit is schriftelijk bevestigd met een e-mail op 29 augustus en 2 september 2019. De voorgestelde mitigerende maatregelen zijn met deze wijzigingen voldoende.

Naar aanleiding van bovenstaande zijn alle uit te voeren mitigerende maatregelen in onderstaande tabel 2 opgenomen.

Tabel 2 Overzicht van de mitigerende maatregelen.

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Vermijden gevoelige perioden	Tijdelijke mitigatie	Ongeschikt maken of verjagen ruim vóór de ingreep	Permanente mitigatie
Gewone dwergvleermuis	Sloop of renovatie uitvoeren buiten de winterperiode of ongeschikt maken in paarperiode. Werken buiten de kraamperiode.	Plaatsen van 8 tijdelijke vleermuiskasten type Schwegler 2FE (of vergelijkbaar). In bijlage 2; figuur 1 zijn de locaties van de voorzieningen opgenomen.	Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt met exclusion flaps. Voorafgaand aan bovenstaande methode mag bij wijze van experiment, de spouw aan de binnenkant verlicht worden. Ongeschikt maken in de paarperiode bij 3 avonden een minimale temperatuur van 10 graden. Na ongeschikt maken vindt een nadere controle plaats of de vleermuizen echt vertrokken zijn. Dit is met een vleermuisonderzoek in de avond.	Aanbrengen van 8 in metselkasten Schwegler 2FR in de spouw van de te renoveren woningen In bijlage 2; figuur 2 zijn de locaties van de voorzieningen opgenomen. Geen belemmerende elementen in de in- en uitvliegrouete zoals bomen, vlaggenmasten, steigers, etc.

Andere bevredigende oplossing

Een alternatievenafweging voor het project is beschreven op pagina 9 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage 'Activiteitenplan Hoenderloo complex 1504' (Loopplan, 2019). De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in deze ontheffing aangevraagde woningen, de werkzaamheden zijn locatie-gebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Door de gekozen werkwijze en periode wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezige verblijfplaatsen en kwetsbare perioden. Er zijn geen alternatieve oplossingen voorhanden die minder effecten zullen hebben op de vleermuizen.

Wij concluderen daarom dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Belang

Op pagina 10 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage "Activiteitenplan Hoenderloo complex 1504" (Loopplan, 2019) is beschreven welk wettelijk belang op het project van toepassing is.

Beoordeling van belang

De te treffen maatregelen zijn erop gericht om gemiddeld energielabel B te behalen. Op deze wijze wordt door de initiatiefnemer een belangrijke bijdrage geleverd aan het behalen van nationale (Energieakkoord; Convenant Energiebesparing Huursector) en mondiale (Klimaatakkoord van Parijs) klimaatdoelen. Door de isolatie kan het binnenklimaat verslechteren (vocht). Hierdoor kan de energiewinst teruglopen; vochtige lucht warmt slechter op, en er kunnen problemen met de volksgezondheid optreden. Door het aanbrengen gerichte ventilatie treedt gemiddeld een verbetering op van de luchtkwaliteit in de woning en wordt schimmelvorming voorkomen. Het verbeteren van het binnenmilieu is een speerpunt van de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belang. Het betreft het belang dat is weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding

Op pagina 6 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage "Activiteitenplan Hoenderloo complex 1504" (Loopplan, 2019) is beschreven in hoeverre de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in het geding is door het geplande project.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis

Door het nemen van de in de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen en het vooraf ongeschikt maken van de verblijfplaatsen, blijven de effecten op de voorkomende vleermuizen beperkt. Verstoring is tijdelijk en door de tijdelijke en permante alternatieve verblijfplaatsen blijft de functionaliteit voor verblijfplaatsen van het plangebied intact. De overige kwaliteiten van het plangebied die van belang zijn voor vleermuizen veranderen niet.

Met het uitvoeren van de voorgeschreven maatregelen leidt het project niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Wij kunnen daarom instemmen met de uitvoering van het project.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Voor deze soorten en verboden wordt de ontheffing verleend. Dit komt overeen met de aangevraagde soorten en verboden.

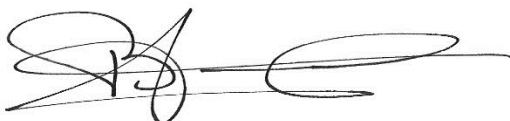
Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Mr. H. Boerdam
Teammanager Vergunningverlening

Beroep

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van het besluit hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betalen van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

bijlagen:

- Bijlage 1: Kaart projectlocatie en onderzoeksresultaten
- Bijlage 2: Kaarten locaties mitigerende maatregelen.

BIJLAGE 1

Kaart projectlocatie en onderzoeksresultaten

Fig 1: Te renoveren woningen (rood) paalbergweg, Hoenderloo (complex 1504) en onderzoeksresultaten nader onderzoek. Uit: Activiteitenplan Hoenderloo complex 1504 (Looplan, 2019). Paarse en blauwe hexagoon's zijn huismussen en gierzwaluwen in de omgeving.

BIJLAGE 2

Kaart locaties mitigerende maatregelen

Figuur 1: Tijdelijke vleermuisverblijven; Schwegler 2FE (groene stippen) t.o.v. het plangebied (rood kader)

Figuur 2: Permanente vleermuisverblijven; [-] Schwegler 2FR binnen het plangebied (rood kader)